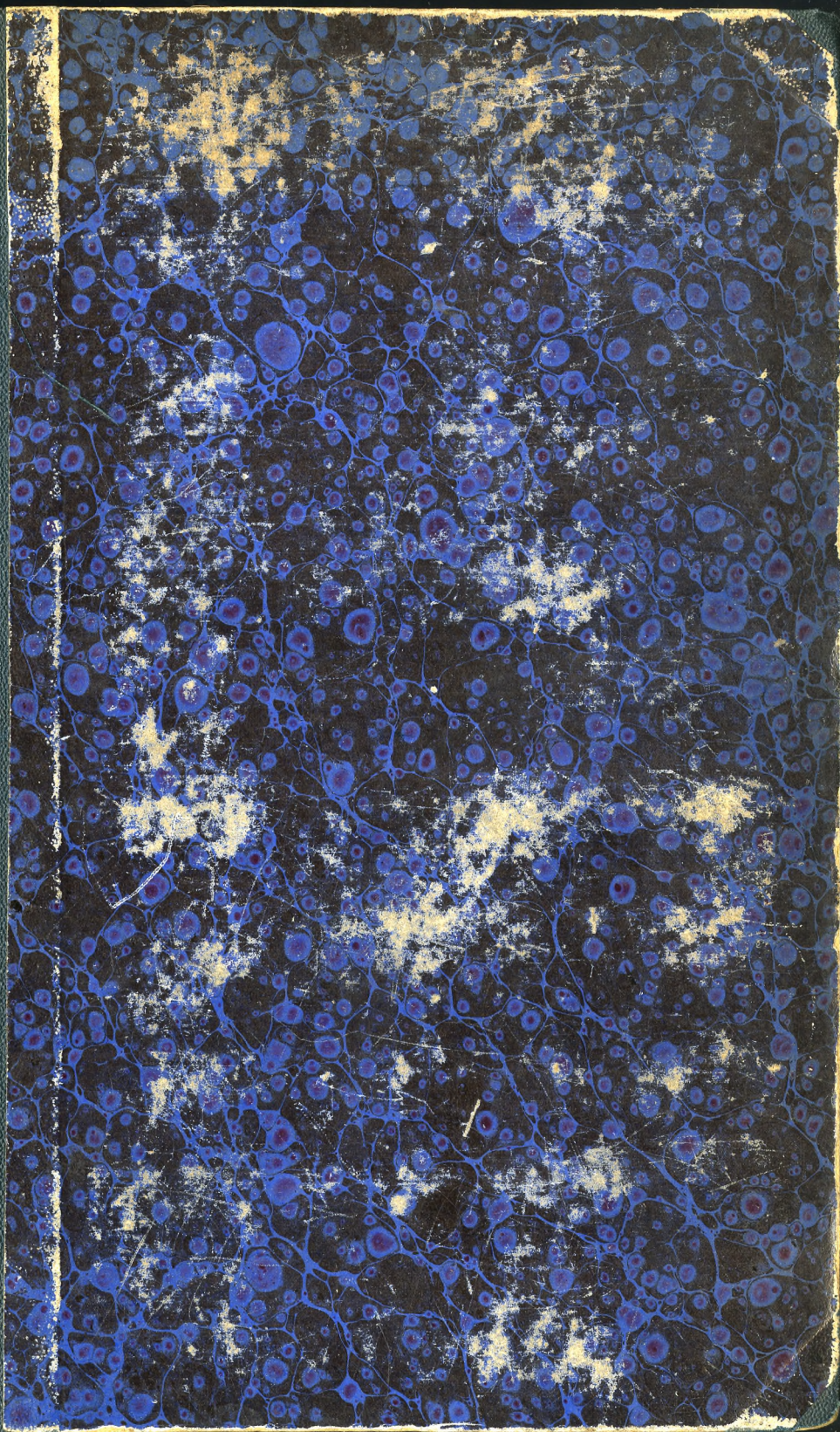

Politikai
röpiratok,

53.

53
408

DEÁK FERENC EMLÉKE!

GYÁSZBESZÉD ÉS IMÁK

melyek

a besztercebányai ág. hitv. ev. templomban

1876. évi Február hó 10-én

mondattak.

Kivánatra kiadja

Mockovcsák János T.,

besztercebányai ág. hitv. ev. lelkész.

12

BESZTERCZEBÁNYÁN,

MACHOLD FÜLÖP NYOMDÁJÁBÓL.

1876.

6167200769186

DEAK FERENC EMLÉKEI

GYÁSZBESZÉD ÉS IMÁK

1878. évi kiadás. 10-12. szám.

Dr. BALLAGI GÉZA.

NYHÁZSZEMLÉK

A szives olvasónak!

Az itt megjelenő gyászbeszéd és imák, melyek a magyar haza felejthetlen nagy fiának **Deák Ferencnek** emlékére a besztercebányai ágost. hitv. evang. tót-német nyelvű egyház által hazafias kegyeletből rendezett gyászistentisztelet alkalmával folyó évi február 10-én mondattak, csakis a hallgató közönség határozott kivánsága folytán látnak napvilágot, mely kivánságot megtagadni nem éreztem magamat jogosítva.

Szolgáljanak azok — gyarlóságukban is — buzditásul a halhatatlan hazafi dicső erényeinek követésére!

Békesség legyen mi velünk!

Besztercebányán, 1876. évi Február hó 14-én.

Mockovcsák János T.,

ág. h. ev. lelkész.

1871

Journal of the

As the weather was very warm and the wind very light, we went out for a walk in the park. The children were very happy and played for hours. We saw many beautiful flowers and the children were very interested in them. The children were very happy and played for hours. We saw many beautiful flowers and the children were very interested in them.

Monday June 1st

We went to the park and saw many beautiful flowers. The children were very happy and played for hours. We saw many beautiful flowers and the children were very interested in them.

Oltári ima.

Mondotta: *Penzel Antal* lelkész.

Mindenható Isten! kegyelmes mennyei Atyánk! Gyásztelt szívvel jöttünk fel szent házadba, és leborulunk irgalmasságod hajlékában arcod előtt, hogy imádkozzunk Neked a Jézus Krisztusban bánatunknak közepette, és Nálad keressünk, Tőled kérjünk vigasztalást megszorodott szívünknek, erősítést csüggedő lelkünknek.

Uram, gyászba borítád e nemzetet, mert elvetted tőle a Te megtudhatlan tanácsod szerint egyik legjobb fiát és leghűbb bajnokát, ki nem fáradt el, igazsággal és béketűrő szelidséggel munkálni e hon népének boldogságát. Ezért gyászol a mi lelkünk, ezért szomorú a mi szívünk.

De ezért is sietünk buzgó imáinkkal Te hozzád, óh Istenünk, ki atyja vagy minden vigasztalásnak és Istene a békességnek. Te adtad őt nekünk, — legyen hála könyörülő irgalmadnak; Te vetted el tőlünk, — legyen dicsőség szent nevednek!

Óh Uram, add meg ezen hű szolgádnak, kit néped javára már hosszú földi életében is Lelkeddel megvilágosítál és erősítél, s ki szent szolgálatban áldásosan tölté a neki adott kegyelem idejét, add meg neki hű munkája után az édes nyugalmat, sok szenvedései után a meg nem szűnő örömnök és boldogságnak életkoronáját!

Uram, minket is tölts be szent Lelkeddel, az igazság, a békesség, a türés lelkével. Uram, minket is világosíts meg, erősíts e hon iránti hűségben, melyet édes anyául adál nekünk; minket is világosíts meg, erősíts a Te isteni békességnek, a Te kegyelmi országodnak szüntelen keresésében, hogy majdan, a midőn mi is elvándunk e mulandó hazánktól, eljuthassunk örökkévaló országodba, a tökéletes üdvnek honába, és mind örökké dicsőíthessük kegyelmedet és jóságodat, mellyel gyermekeidet vezérled, — a Te szent Fiadért, a mi Urunk Jézus Krisztusért. Amen.

Gyászbeszéd.

Mondotta *Mockovcsák János T.* lelkész.

Kegyelem és békesség legyen nektek az Istentől, a mi Urunk Jézus Krisztusnak atyjától, a békességnek Istenétől s minden vigasztalásnak atyjától. Amen.

Alapige: II. Sám. 3, 38.

„Monda pedig a király az ő szolgálóinak: Nem tudjátok-é, hogy fejedelem és nagy fejedelem esett ma el az Izrael népe közül?”

Az Urban tisztelt gyászgyülekezet!

Ez évi Januárhó 28-ka mély gyászba boritá nemzetünket. E napon ugyanis lehelé ki halhatatlan lelkét e hazának, mióta az fennáll, egyik legnagyobb, leghűbb, legnemesebb fia. Villámként futotta be az országot, sőt az egész művelt világot a senkit ugyan meg nem lepő, de mégis kimondhatlanul megható gyászhir, hogy **Deák Ferenc** nincs többé! S a hova e hír eljutott, lett légyen az a királynak palotája, avagy a legegyszerűbb polgár szerény kunyhója, — a hol csak a hazáért dobogó szív lakozik, festetlen mély fájdalomt keltett az, mert érzé mindenki a hazát ért veszteség óriási voltát. S azért is sietnek, szivők szentelt sugallatától indittatva e hon gyermekei, nyelv- és vallás különbség nélkül, kegyeletes hálájuknak és kiolthatlan szeretetőknek a nagy halott iránt kifejezést adni. A mi egyházunk is, mely e honban lévő, s e hon éltető legében szabad életét fenntartó evangéliumi egyháznak egyik kiegészítő része, ez okból rendezé e jelen gyász — istenitisztelelet. Mert ha **Deák Ferenc** nem is volt egyházunk tagja, volt ő mégis tagja, sőt papja, az igazság, a bölcsesség, a lángoló szeretet Lelkével felkent papja azon szentegyháznak, melyhez mindnyájan tartozunk, s melynek boldogító ölében mindnyájan találunk biztos menedéket; s ez a mi édes magyar hazánk, melyet a jó Isten örökségül adott a koszorús költőnek mondása szerint is: „a nagy világon e kívül nincsen számodra hely; áldjon vagy verjen sors keze, itt éljed, halnod kell.“ S így a mi egyházunk ez által is tanusitni akarja azt, hogy **Deák Ferencet**, mert a hazáénak, mert

mindnyájunkénak, tehát a magáénak is vallja, és hogy ennél fogva a hazának, a nemzetnek vesztesége és gyásza az ő vesztesége és gyásza is.

És valóban, ha valamikor, akkor ezen gyászesetkor a legmélyebben indokolva van a nemzet millióinak és ismét millióinak kimondhatlan gyásza, de egyszersmind gyermeki hálaérzete is a népeket bölcsen vezető kegyelmes Isten iránt ki **Deák Ferencet** nemzetünknek adá. Mert nem minden század szül a nemzeteknek egyént, ki fenkölt szellem és önzetlen jellem, bemocskolatlan hazaszeretet és fáradhatlan munkásság dolgában a fönség oly magasztos fokára emelkednék, melyre felejthetlen halottunk emelkedett, s melyre mi csak tisztelettel és bámulattal pillanthatunk fel. S azért is hiszem, hogy joggal mondhatjuk el az egyik hű nagyjának elvesztét sirató Dávid királlyal felolvasott alapigénk szerint: *Nem tudjátok-e, hogy fejedelem és nagy fejedelem esett ma el az Izrael népe közül?* — Igazán volt **Deák Ferenc** fejedelem, egyszerű polgári köntösbe öltözött szellemfejedelem; s ez most, midőn őt elvezettük, midőn ő tőlünk elköltözött a fejedelmek fejedelmének tökéletes, örökkévaló üdvhonába, a mi gyászunk, de a mi vigasztalásunk is.

Ne várja tőlem az Úrban tisztelt gyászgyülekezet az elhunyt politikai, állami működésének beható, kimerítő ecsetelését. Ez az erre hivatottnak feladata, s nem rövid egyházi beszédnek tárgya. De engedjétek meg, hogy legalább némely legfőbb alapvonásokban emlithessem az ő életének és működésének mozzanatait, csakis azon célból, hogy hazafiúi bölcsességét s jellemének nagyságát tisztelőleg méltányolni ez alkalommal se felejtsük el. Hazánk történetének négy utolsó évtizede kiválólag Deák Ferencé. Ő volt e korszak alatt Magyarhon tettelegesszellemi vezére., első fellépésétől kezdve mind végig. Ama magasztos pillanat, midőn ő, saját hön szeretett nemzetének százados szenvedéseit lelkében hordozva, az 1832-ki országgyűlésen a szerencsétlen lengyel testvérek érdekében emelte fel lelkesült szavát, megnyerte részére a nemzet szívét, tevő őt annak vezérévé. S az óta is — minden körülmények között — megmaradt ő tántorithatlan bajnoka a szabadságnak minden kényuralom ellen. — Nem ismert ő más dicsőséget, mint édes hazájának szolgálhatni s azt a szabad önállóság kikötőjébe vihetni; vezérének minden egyes cseppe csak a hazáért keringett. Ez tette őt oly szívóssá és törhetetlen türelművé a

nemzet alkotmányos jogainak védelmében és visszavívásában. — De volt ő egyszersmind egyike azon keveseknek, kik lángoló hazaszeretetőket, tántoríthatatlan szabadságérzetőket a legnagyobb bölcseséggel párosították. Midőn a jeleseknek legtöbbször körülvette csüggedett, ő a legváltóságosabb pillanatokban sem veszté lelke bátorságát; midőn azok kétségbe estek e sokat zaklatott hon megszabadíthatása felett, — őt a százados szenvedések mind inkább megerősítették azon szent meggyőződésben, hogy „jöni fog, mert jöni kell, egy jobb kor, mely után buzgó imádság epedez százazrek ajakán.“ Ez irányban munkálkodott ő szóval és tettel mindenkor. Nemzetének története győzte meg arról, hogy annak, távol maradván úgy a forradalmárságtól, valamint a visszamenéstől, egyedül a józan, bölcs haladás útján lehet szabadságát kivívnia és biztosítani. Nemzetének története győzte meg arról, hogy a fejedelem és nemzet közötti bizalom- és szeretetteljes benső frigy életfeltétele mind a kettőnek. Azért iparkodott ő e frigyét létrehozni, azért küzdött ő hazánk alkotmányos szabadságának visszaszerzéseért bölcs mérséklettel, de egyuttal a nemzet szent jogaiból soha egy jotát sem feladó, hajlíthatlan erővel. S e nehéz munkája, hosszú küzdelem után, elősegítette történeti események által is végre áldásosan sikerült. — Igaz, ez is csak emberi mű, s azért a mint tért enged különféle nézeteknek, úgy multhatatlanságra számot nem tart; de legyünk mi politikai tekintetben akár mily nézetűek, azt az egyet bizonyosnak kell hogy elismerjük, hogy az ő általa lerakott alap a fejedelem és nemzet közötti egycélú szeretetteljes bizalmat, mely ez országban oly őszinte, oly benső, mint jelenleg soha nem volt, — s így édes hazánknak boldogító továbbfejleszthetőségét kiszámíthatatlan időkre biztosítja.

Deák Ferenc tehát halhatatlan érdemeket szerzett magának édes magyar hazánk körül; és bizony soká, soká fog ő még tündöklő vezércsillagként fényleni nemzetünknek az égen, melybe tőlünk elköltözött.

És — ha ez alkalommal is mint felekezetem tolmácsa szót emelnem szabad — lehetetlen meg nem említenem, hogy a mi evang. egyházunk is tisztelettel és hálás kegyelettel tartozik az elhúnyt nagy honpolgárnak, mert ő volt egyik lángoló előharcosa az igazi vallásszabadságnak, mely nélkül pedig igazi politikai szabadság sem képzelhető, mivelhogy a dolgoknak legelseje és legszabadabbja hit, egyház, lelkiismeret; és mert ő neki tetemes része van azon magasztos törvényekben, melyek az e honban soká csak túrt protestans egyházat a jogegyenlőség és szabadság isten adta szent jogához juttatták.

Év hogy ő mindent egyedül édes hazája iránti szeretetből tett, hogy mellékérdekek hajhászása soha nem ösztönzé, azt legjobban mutatja önzetlen, bemocskolatlan jelleme. Ő, ki bokros érdemeiért király és nemzet által egyaránt ünnepeltetett, ki részese lehetett volna a legfénylőbb kitüntetéseknek és legtündöklőbb méltóságoknak, rendületlenül megmaradt a puritán egyszerűségű polgár, ki csak azon egy kitüntetés után áhitozott, hogy becsületes hazafinak méltán tartathassék. Valóban ritka ember, ki a szellemi fenség mellett ily hozzáférhetlen, tiszta jellemmel is lenne, ékesítve. S ha még hozzátesszük, hogy ő magánéletében is, a szívélyességnek, a szeretetnek, a barátságnek, a könyörületességnek példányképe, minden nemesnek, jónak, szépnek áldozó pártolója és határozott követője volt: valóban, akár mint hazafit, akár mint embert tekintjük, most, midőn elvesztettük, Dáviddal alapigénk szerint szívünk mélyéből feljajdulhatunk, fájdalmasan kérdeve: *Nem tudjátok-e, hogy fejedelem, nagy fejedelem esett el az Izráel népe közül?*

Ez a mi gyászunk, tisztelt gyászgyülekezet! — de valljuk be csak összintén, ez a mi vigasztalásunk is. Sokat, kimondhatlanul sokat vesztettünk el benne, de az ő elhúnytá magasztos vigasztalást is nyújt nekünk. Már az is jótékony balzsamként hat gyászoló sziveinkre, hogy ő hosszú és hű munkája, számos szenvedései után bement a megérdemelt nyugalomnak, az igazi üdvnek honába. Az úr kegyelemmel beteljesíté immár ezen hű szolgáján amaz isteni ígétet: *Légy hű mind halálig, és néked adom az életnek koronáját.* Béke hamvaira! —

De, hiszen mi tudjuk, hogy őt csak azért vesztettük el, hogy elragadhatlanul megnyerjük. A szeretet hatalmasabb, mint a halál. Midőn a szeretet vesz, kétszeresen nyer. Deák Ferenc meghalt, de Deák Ferenc halhatatlan, halhatatlan mi közöttünk is. Halála csak annál mélyebben, annál kitörülhetlenebbül vési az ő drága képét mindnyájunknak szívébe, mely e hazáért dobog. *Az igaznak emlékezete áldott,* mondja az Irás; ő ilyen igaz volt, ki tündökölni fog még távol nemzedékeknek magasztos példányképeként a hazaszeretnek és emberi erényeknek. Azért legyen áldva a felejtetlennek emlékezete mi közöttünk. *Boldogok a halottak* — mondja az Irás — *kik az Urban halnak meg, mert megnyugosznak az ő fáradságuktól és az ő cselékedeteiknek jutalma követi őket.*

Mi pedig, Atyámfiai, adjunk hálát a jó Istennek, hogy Deák Ferencet hőn szeretett hazánknak adá és oly sokáig kegyel-

mesen megtartá. — De buzduljunk is fel nemes példáján. Tanuljunk ő tőle, önzetlenül szeretni szent anyánkat, édes magyar hazánkat, ehhez ragaszkodni lelkünk egész hevével, szívünk minden lüktetésével, annak szent jogaiért az Isten kegyelméből vett ajándék szerint — akár mily csekély legyen az — becsületesen, erélyesen, bölcsen küzdeni vallás és nyelv különbsége nélkül. Méltóbban nem tisztelhetjük a nagy halottnak emlékét. És ha ezt teendjük, akkor és csakis akkor fog teljesülhetni egy másik szellemfejedelmünk által kifejezett hő óhaja mindnyájunknak: „boldogulva, hon, hadd lássam népemet virányidon.“ Igen is, ugy legyen! Isten minket ugy segítjen! Amen.

Záríma.

Mondotta *Mockovcsák János T.* lelkész.

Felemeljük még egyszer imádkozó szózatunkat Te hozzád, életnek és halálnak szabados Ura, mi Istenünk! Óh, hallgasd meg kegyelemmel esdő fohászingkat, melyeket Jézus nevében viszünk trónod elé.

Isten! érezzük a te hatalmadat! Tőled jó élet és halál, öröm és bánat! A veszteség is, mely most e hazával együtt minket is ért, a Te megtudhatlan isteni rendelésedből ért. Elvetted tőlünk felkent szolgálodat, s az ő kidöltén zokogva fakadnak e hon milliói, mert hű apostol volt ő, ki hirdeté a bölcsesség, az igazság, a szabadság szent igéjét, tündöklő csillag volt ő, mely sokaknak soká ragyoga tiszta fényben s vezére leve a legjobbaknak, kiknek kezébe bölcs gondviselésed letévé ez országodnak sorsát. Feljajdul a mi lelkünk, mert elköltözött az apostol, csügged a mi szívünk, mert lehullott hazánk egéről a csillag.

De, óh Uram, a Te gondviselésed akkor is atyáskodó, midőn bánattal látogatsz; azért most sem zúgolódunk ellened, hanem megalázva magunkat isteni hatalmad előtt, áldjuk szent nevedet, mert örökkén tart a Te irgalmasságod.

Isten, jó Atyánk! Te adtad őt e hazának, Te erősítéd és vezérléd őt földi évek hosszú során át, hogy lehessen terjesztője e hazában az igazságnak, a szabadságnak, a békességnek, e hon üdvének: áldva legyen érte szent neved!

Te vetted el ismét tőlünk, Te szólitád hű szolgádat a hű munka után a boldog nyugalom honába: áldva legyen a Te szent neved! Te állítád elénk fénylő példajaként fenséges erényeknek, hogy világosítson nekünk világosságával, erősítsen erejével, lelkesítsen hazaszeretetével — óh áldva legyen a Te szent neved!

Isten, jó Atyánk! Gyermeki szívünk mélyéből kérünk, tedd részesévé felejthetetlen halottunkat isteni üdvednek! De azért is esdünk, Lelkeddel világosítsd meg a mi lelkünket, erősítsd a mi szívünket is, tedd bennünk is állhatatossá és munkássá hűségünket e hon iránt, melyet Tőled örökségül nyertünk, hogy hiven munkáljuk az ő javát, mely a mi javunk is, és küzdjünk az ellen, mi az ő boldogságát s a mienket is veszélyeztethetné!

Isten jó Atyánk! Áldd meg a királyt és királynét, kiknek gyásza e halott felett a mienkkel egyesült; áldd meg őket, hogy népüket szeretve még soká boldogithassák e honukat! — Áldd meg azokat, kiknek kezébe nemzetünk sorsát letevéd. Óh, ruházd fel őket bölcseséggel és igazsággal, hogy minden, a mit tesznek, javára legyen hazánknak! Áldd meg népedet, Isten jó Atyánk! és add neki azt, hogy az igaz szabadságban és a Te félelmedben mindig előbbre haladhasson!

Áldj meg mindnyájunkat, ó Isten, népeknek Istene, ki elejétől fogva valál e népeddel százados szenvedések között is; vezess minket az egyenes uton, hogy e mulandó földi életben is megmaradva szent törvényeid ösvényén, majdan eljuthassunk hű munka után mi is a mulhatatlan üdvnek örökkévaló honába, mely nekünk szereztetett a Te szent fiad, a mi Urunk és Megváltónk, a Jézus Krisztus által. Amen.

DE BALLAGI GÉZA.

